

ProAge

Preparation for Active Ageing

Frivillighet Norge og Preparation for Active Ageing - ProAge

SENIORERS ENGASJEMENT I OG FOR FRIVILLIGE ORGANISASJONER

RAPPORT 2019

**FRIVILLIGHET
NORGE**

INNHold

Forord	3
Bakgrunn	4
Oppsummering	5
Undersøkelsen - Svar med kommentarer	6
Vedlegg	19
a. Vedlegg til spørreskjema	19
b. Spørreskjema	20
c. Intervju på seniorsenter	21

FORORD

SSBs siste tall (2018) om aldring sier at andelen eldre over 70 år vil stige med 21 prosent frem til 2060. Andelen i 2018 var 12 prosent. Veksten vil bli særlig stor for de over 80 år. Aldringen blir sterkest i rurale strøk. I 2040 vil rundt 35 prosent av befolkningen være over 70 år.

Stortingsrepresentant G.J. Bekkevold, Kristelig Folkeparti, sier til Aftenposten (20.08.2019) at "I fremtiden må vi ta mer ansvar for vår egen aldringsprosess». Hva menes med det? Det kan tolkes på to måter: For det første blir vi altså så mange flere eldre i årene som kommer, at det offentlige tjenestetilbudet risikerer å komme til kort. For det andre ligger det en anerkjennelse i utsagnet: Om at eldre ikke bare blir eldre, men holder seg lenger friske og rørlige og vil derfor være i stand til å ta ansvar for seg og sitt.

«Mens det har vært vanlig å tenke på eldre mennesker som mottakere av frivillige tjenester, har deres egne bidrag som frivillige hatt mye mindre oppmerksomhet», heter det i en rapport om eldre og frivillighet fra EU i 2011.¹ «Deres latente potensial for frivillig innsats burde anerkjennes og støttes», heter det videre. Og: «Sosial inkludering blant eldre mennesker gjennom frivillig innsats har blitt en ny utfordring. Det er fremdeles en generell mangel på politisk oppmerksomhet omkring eldres potensiale».²

I dette ligger mye av utgangspunktet for denne rapporten og den spørreundersøkelsen den bygger på. Vårt utgangspunkt er at seniorers innsats i frivillig sektor har en dobbel gevinst:

For det første: Seniorer som holder seg fysisk og mentalt aktive holder seg friske lenger.

For det andre: Frivillige organisasjoner som rekrutterer og holder på seniorer som medlemmer, har stort utbytte av deres erfaringer og innsats. For å foregripe: Dette viser også svarene på den spørreundersøkelsen vi gjengir i denne rapporten.

Undersøkelsen er gjennomført i samarbeid med Frivillighet Norge.

Oslo september 2019

ProAge

Sturla Bjerkaker

sturlabjerkaker@gmail.com

+ 47 90606289

1 «Volunteering by older people in the EU», Publication office of the European Union, Luxembourg 2011.

2 Oversatt fra engelsk av rapportforfatteren

BAKGRUNN

I perioden primo mai til primo juni 2019 gjennomførte Frivillighet Norge og Sturla Bjerkaker på vegne av EU-prosjektet Preparation for Active Ageing (ProAge)³ en spørreundersøkelse blant Frivillighet Norges medlemsorganisasjoner om frivillige organisasjoners holdning til og syn på eldre medlemmer som ressurser i foreningene.

Bakgrunnen for undersøkelsen er flersidig, bl.a. hypotesen i ProAge-prosjektet om at eldre som er engasjerte og aktive i det frivillige organisasjonslivet får økt livskvalitet og holder seg både mentalt og fysisk friske lenger.

Dessuten vet vi jo at andelen seniorer vokser i befolkningen, og at frivilligheten har bruk for dem; det er ikke bare *de* som har bruk for frivilligheten.

UNDERSØKELSEN

Det ble i alt sendt ut 284 skjemaer og rapportert 107 svar, eller ca. 40 prosent. Svarene fordelte seg med 36 svar fra sentrale/nasjonale organisasjoner og 71 svar fra ulike organisasjonsnivåer, men fra forskjellige organisasjoner. Svarprosenten er tilfredsstillende. Svarene er anonyme, og det er derfor vanskelig å bedømme representativitet: At et tilfeldig utvalg av norske frivillige organisasjoner har svart. Imidlertid var ikke representativitet det viktigste kriteriet i undersøkelsen, men at vi kunne få et bredt utvalg av svar som forteller om et mangfold av tilbud og aktiviteter for og med medlemmer 62 +.

Svar oppgis både i antall respondenter og i prosent. Når disse tallene noen steder er sammenfallende, skyldes det at antall respondenter er tett på 100.

BEGREPSBRUK

Vi bruker i hovedsak allment aksepterte begreper i denne rapporten. Når det gjelder begrepet «eldre» er det omdiskutert. Ordet bøyes jo egentlig «gammel – eldre – eldst», men i daglig forståelse er «gammel» eldre enn «eldre». Begrepet «senior» har glidd inn i språket som betegnelse på den eldre del av befolkningen, men det er ulike forståelser av hva som er en nedre aldersgrense for seniorer. Senter for seniorpolitikk er helt nede på «50 +», Organisasjoner som Seniornett og Senior Norge snakker gjerne om «65 +». Den offisielle pensjonsalderen er nylig hevet fra 67 til 70 år. I denne rapporten tar vi utgangspunkt i «62 +».

Seniorer er altså i vår undersøkelse fellesbetegnelsen på de som har passert 62 år.

N= betyr antall avgitte svar (respondenter) på de enkelte spørsmålene.

Begrepene «frivillig» og «frivillighet» har litt ulike betydninger i norsk. Det kan bety både frivillig innsats forstått som hjelp og veldedighet, gjerne fra individ til individ, eller det kan bety frivillig innsats og engasjement som medlem i en frivillig organisasjon. I denne rapporten gjelder den siste forståelsen av «frivillig», etter som vi vender oss til frivillige organisasjoner og – indirekte – de som er medlemmer i disse. Frivilligsentraler som er organisert av kommuner, omfattes slik sett ikke av vår undersøkelse.

God lesing!

³ «Preparation for Active Ageing» – ProAge – er et EU Erasmus + prosjekt koordinert av den ungarske kommunen Alsomocsolad. Partnerne i prosjektet kommer fra Ungarn (2), Slovenia (1) og Norge (1). Norsk partner er Bjerkaker LearningLab, et enkeltpersonforetak drevet av Sturla Bjerkaker med partnere. Det overordnede målet med ProAge er å se på ulike aktiviteter og løsninger som kan sikre en aktiv og kvalitativ alderdom for seniorer 62 +.

OPPSUMMERING

HOVEDFUNN

88 prosent svarer at seniorer i stor eller i noen grad er en viktig medlemsgruppe for dem.

13 prosent svarer at seniorene ikke i særlig grad eller ikke i det hele tatt er viktige for dem.

To av fem organisasjoner har konkrete planer for å engasjere flere seniorer til sin organisasjon. Det tyder på at man ser på seniorer som en viktig ressurs for organisasjonen, men at man må ta noen grep for å få seniorer mer aktivt med.

Organisasjonene vil ha seniorer som medlemmer og de fleste har en rekke aktiviteter og tilbud som spesielt retter seg mot denne gruppen, både for å få dem med i frivillig arbeid og – like viktig – som tillitsvalgte i organisasjonen. Man har til tider snakket om en tillitsvalgtkrise i organisasjonslivet. Seniorer kan være en del av løsningen.

Det er også viktig å merke seg at organisasjonene anser seniorer som viktige ressurser, uavhengig av organisasjonenes formål.

En rekke organisasjoner har tilbud og aktiviteter spesielt tilrettelagt for seniorer. Vi merker oss at opplæring og sosiale aktiviteter scorer høyest på hva som fungerer bra.

Skolering betraktes også som en måte å rekruttere frivillige på, ikke bare som et tilbud for de som allerede er med.

Nær halvparten av respondentene har planer for å rekruttere flere seniorer til innsats i foreningen. Dette er et tydelig tegn på at de ikke bare har tatt inn over seg den sterke veksten i antall seniorer, men også veksten i oppegående og energiske seniorer.

En viktig melding som kommer fram i undersøkelsen er at mangel på universell utforming – bl.a. når det gjelder lokaler – er en viktig årsak til at seniorer ikke fullt ut er i stand til å utføre frivillig innsats for sin organisasjon eller for samfunnet generelt.

Blant viktige råd som blir gitt i undersøkelsen er: «Kartlegg hva seniorene selv mener de kan bidra med. Organisasjonen kan sitte på en uoppdaget «skatt» med ressurser!»

«Ta vare på seniorene, de er en fantastisk ressurs». Denne korte setningen oppsummerer det mange av organisasjonene som er med i undersøkelsen gir uttrykk for.

OPPSUMMERING

Over 100 frivillige organisasjoner har vært med i denne undersøkelsen om seniorers engasjement i foreningslivet. Svarene i de åpne spørsmålene har gjort det mulig å trekke en del konklusjoner, både om organisasjonenes holdning til seniorer som medlemmer og om verdien av å ha dem som medlemmer og aktive.

Frivillige organisasjoner ønsker seniorer velkommen som medlemmer og de fleste har en rekke aktiviteter og tilbud som spesielt retter seg mot seniorer. Både for å få dem med i frivillig arbeid og – like viktig – som tillitsvalgte i organisasjonen. Seniorer anses som viktige ressurser, uavhengig av organisasjonenes formål.

Stat og kommune vil gjerne høste av seniorenes innsats. Men seniorene selv vil også høste av sin egen innsats ved å holde seg mentalt og fysisk friske. Det gjøres ikke ved at samfunnet klientifiserer seniorene, men ved at de slipper til på egne premisser, på lik linje med andre aldersgrupper.

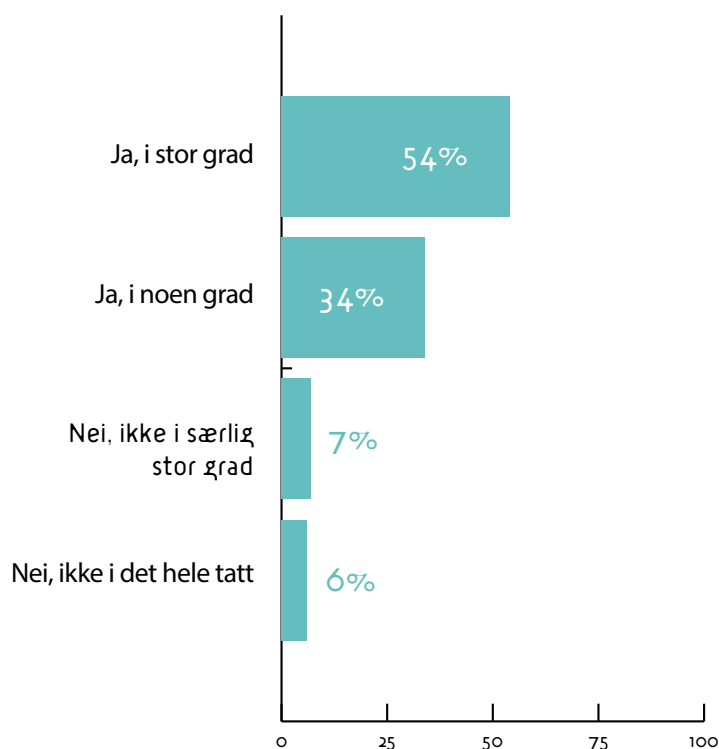
Sturla Bjerkaker, 25.09.2019

UNDERSØKELSEN - SVAR MED KOMMENTARER

I undersøkelsen stilte vi noen få sentrale spørsmål til frivillige organisasjoner i Norge om deres forhold til seniorer som medlemmer. Spørreskjema og følgebrev er vedlagt lengst bak i rapporten.

Her følger spørsmålene, med svaroversikt og kommentarer.

1. Er seniorer en viktig målgruppe som medlemmer i din organisasjon? // N=107

Hele 88 prosent (N: 94) mener ja, i stor eller i noen grad, at seniorer er en viktig medlemsgruppe for dem, mens et mindretall på 13 prosent (N:13) svarer at seniorenene ikke i særlig grad eller ikke i det hele tatt er viktige.

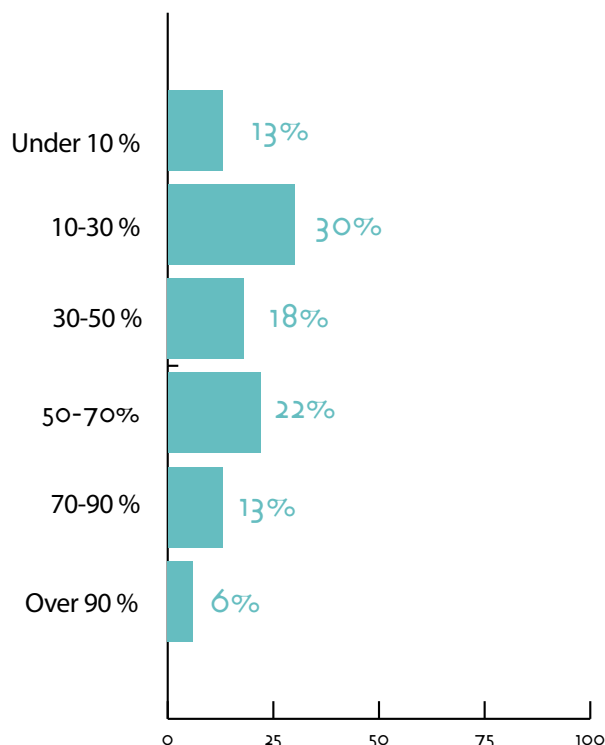
Med tanke på undersøkelsens seniorprofil er det ikke spesielt overraskende at så stor andel svarer at seniorer er viktige, og svært viktige medlemmer. Selv om det ikke er noen overvekt av seniorprofilerte organisasjoner i materialet, er det likevel interessant å registrere at organisasjonene ser på eldre som en viktig målgruppe. Det viser seg av svarene på de åpne spørsmålene i undersøkelsen at seniorer anses som en viktig ressurs, uavhengig av organisasjonenes formål. Se spesielt svarene på spørsmål 12.

2. Hvor stor andel av organisasjonens medlemmer anslår du at er over 62 år? // N=107

Mange respondenter mente at det var vanskelig å gi eksakte svar her, fordi de ikke innhenter opplysninger om medlemmenes alder og derfor ikke har et godt nok tallmateriale. Men vi ber om «anslag» og svarene må tas med dette som forbehold.

Kun 19 av 107 organisasjoner svarer at 70 prosent eller mer av medlemmene deres er over 62 år. 23 organisasjoner sier at 50-70 prosent er over 62 år, 19 organisasjoner sier at 30 – 50 prosent er over 62 år, mens 44 organisasjoner svarer at andelen medlemmer over 62 år utgjør fra 10 – 30 prosent.

Nærmere halvparten av respondentene svarer at en av tre medlemmer er over 62 år i deres organisasjon. Det mener vi kan bekrefte kommentarer under foregående spørsmål om at organisasjoner med seniorprofil ikke er overrepresentert i utvalget.

3. Har din organisasjon spesielle tilbud og aktiviteter til medlemmer over 62 år? // N=106

Her deler svarene seg som vi ser omtrent på midten, i det 48 prosent svarer ja, slike tilbud har de, mens 52 prosent svarer nei. Fra andre svar går det imidlertid fram av også «nei-svarerne» har tilbud som seniorer kan benytte seg av, men at disse ikke er tilbud *eksklusivt* for seniorer, men tilbud alle aldersgrupper i organisasjonen kan være med på.

Foto: Hedvig Kolboholen

4. Hvis ja, hvilke av disse tilbudene (til medlemmer over 62 år) vil du si fungerer godt? // N=51

Respondentene lister opp 90 enkeltaktiviteter og -tilbud som svar på dette spørsmålet. Flere av aktivitetene og tilbudene er like og overlapper hverandre. Mangfoldet av frivillige organisasjoner i Norge har naturlig nok tilbud som ligner hverandre. Paraplyorganisasjoner har f.eks. samlinger for sine underorganisasjoner der ulike ideer til tilbud og aktiviteter drøftes og iverksettes, og derved får vi lett ganske like tilbud fra organisasjon til organisasjon, i alle fall innenfor samme organisasjonskategori. Det kan jo bare være en styrke.

For å tydeliggjøre de ulike aktivitetstilbudene, har vi valgt å strukturere svarene i de følgende spørsmålene i undersøkelsen i seks kategorier. Svarene er rangert etter høyest/lavest antall type aktivitetstilbud. Tallene i parentes representerer antall aktiviteter/tilbud under hver kategori:

1. Kurs og annen opplæring (25)
2. Sosiale aktiviteter og tilbud (25)
3. Turer og reiser (15)
4. Musikk og annen kultur (10)
5. Økonomiske tilbud (5)
6. Andre (5)

Tilbud om ulike typer kurs, seminarer og foredrag (1) scorer – sammen med sosiale aktiviteter og tilbud - høyest på hva som fungerer bra for seniormedlemmene i de organisasjonene som har tilbud spesielt for disse.

Foto: Hedvig Kolboholen

Det er et mangfold av kurstilbud som nevnes: førstehjelp, digitale ferdigheter, språk, håndverk, dans og bevegelse, sang og slektsforskning. Sosiale aktiviteter og tilbud (2) er et bredt felt, og favner alt fra formiddagstreff med kaffe på eldresenteret til fødselsdagsfeiringer. (Vi arrangerer) ... «temasamlinger med aktuelle og relevante temaer, mat, humor, sang og andakt – og en flott komite som tar imot og gir en god klem til alle som kommer.» Og «Pensjonistkafé en gang i måneden Med svært gode tilbakemeldinger fra deltakerne som er med».

Turer og reiser (3) er alt fra korte bussturer i egen kommune, lengre bussturer for «svenskehandel» og andre utenlandsturer. Turer og reiser kombineres gjerne med kultur- og opplæringstilbud (temareiser), men også med sosiale aktiviteter (opphold på kursted). Også fotturer trekkes frem. Her vet vi f.eks. at Den Norske Turistforening (DNT) har spesielle tilbud for seniorer.

Andre er ikke så ambisiøse som DNT, og svarer «Bingo, rusleturer». En annen respondent svarer «... dagstur hver tirsdag kl. 12.00 hele året. ... Meget god oppslutning.»

Musikk og annen kultur (4) scorer relativt lavt og inneholder i hovedsak korttilbud. Her kunne f.eks. seniordans sine tilbud vært med, men vi har i denne rapporten valgt å legge deres tilbud under Kurs og annen opplæring. Seniordans Norge er medlem av Studieforbundet Kultur og tradisjon og deres opplæring blir registrert der.

Økonomiske tilbud (5) er bl.a. medlemsrabatter og forsikringstilbud.

Andre tilbud (6) er for eksempel dugnadsjobbing og møteplasser for personer med demens og deres pårørende. «Vi har dugnadsjobber både individuelt og i grupper. Hele den norske befolkning blir invitert med», er et av svarene som viser en ambisiøs holdning.

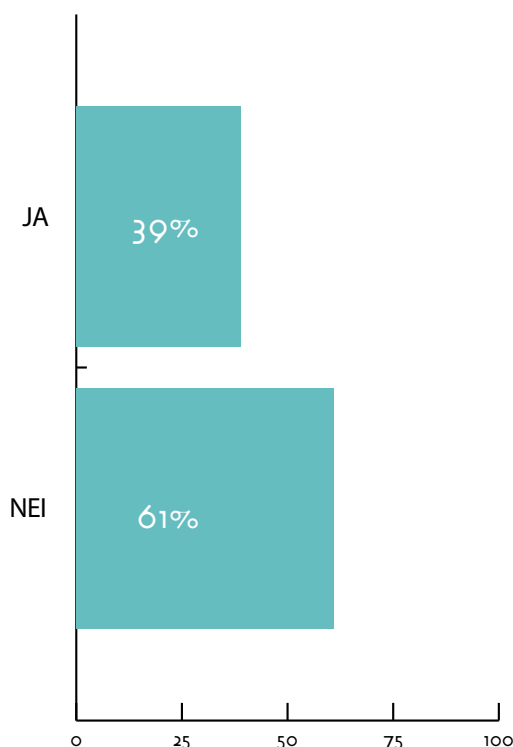
«Savner du noen å gå på tur med? DNT Senior er vårt tilbud til godt voksne i alderen 60 år og oppover. Seniorgrupper over hele landet arrangerer aktiviteter fra enkle turer i nærområdet til overnattingsturer på fjellet.» (Hentet fra DNTs nettsider.)

Foto: Eivind Haugstad Kleiven

5. Planlegger din organisasjon særlige tiltak for å engasjere flere medlemmer over 62 år i organisasjonens aktiviteter? // N=105

Her svarer 39 prosent ja og 61 prosent nei. To av fem organisasjoner har altså egne planer for å engasjere flere seniorer til sin organisasjon. Det tyder på at man ser på seniorer som en viktig ressurs for organisasjonen, men at man må ta noen grep for å få seniorer mer aktivt med. Tre av fem sier at de ikke planlegger særlige tiltak.

Av kommentarene til andre spørsmål i undersøkelsen – spesielt spørsmål 7 - går det fram man har de senioren «man behøver», eller at foreningen ikke behøver å anstrenge seg for å få tilfredsstillende medlemsoppslutning blant eldre. Andre sier at de ikke har seniorer som en spesiell målgruppe.

6. Hvis ja, kan du gi eksempler på slike tilbud? // N=41

61 tilbud nevnes av de 41 organisasjoner som har svart ja.

Vi deler inn punktene i de samme seks kategoriene som under spørsmål 4 over.

Svarene er rangert etter høyest/lavest antall type aktivitetstilbud. Tallene i parentes representerer antall aktiviteter/tilbud under hver kategori:

1. Andre, inkl. ulike tiltak for rekruttering (18)
2. Kurs og annen opplæring (12)
3. Sosiale aktiviteter og tilbud, inkl. fysiske aktiviteter (10)
4. Musikk og annen kultur (6)
5. Turer og reiser (5)
6. Økonomiske tilbud (2)

Nær halvparten av respondentene oppgir ett eller gjerne flere tilbud for å engasjere og rekruttere flere seniorer til sin organisasjon. Rekruttering generelt nevnes av flest (18), og i dette ligger bl.a. ulike informasjonstiltak: «Aktivt rekruttere på arenaer der seniorer oppholder seg», er ett eksempel. Det være seg ulike seniorsentra eller på kjøpesentra. En annen respondent gir et «Forsiktig ja fra oss, men vi som jobber med frivillig beredskap og redningstjeneste ser at mange i ambulansetjenesten, politiet og brannvesenet som pensjoneres på særaldersgrense – gjerne i slutten av femtiårene kan være gode ressurser for oss ...»

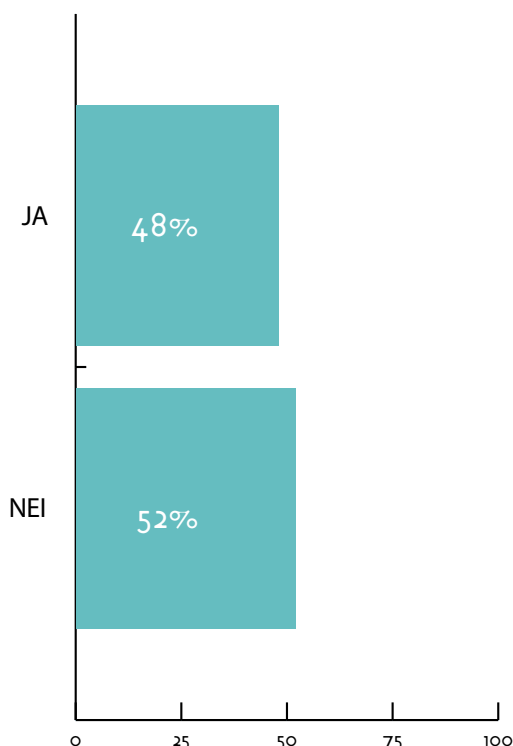
Kurs og annen opplæring scorer høyt (12) også som metode for rekruttering og økt engasjement. En respondent nevner «Læring hele livet» som viktig: Man blir aldri for gammel til å lære. Det er tydelig at mange av respondentene er frivillige organisasjoner som legger stor vekt på skolering av sine medlemmer. Som en respondent svarer: «Så på muligheten av å benytte seniorer til å støtte og lære opp nye medlemmer», eller «Vi lærer seniorer å bruke «data» og digitale hjelpemidler». Språkkurs og kurs i yoga er andre tilbud som nevnes.

Sosiale aktiviteter og tilbud scorer høyt (10) og inkluderer her også fysiske aktiviteter som «utetrim». Trimgrupper for eldre framheves av flere. «Vi jobber hele tiden for å få flere med på tur. De beste ambassadørene er de som går ukentlig» svarer en respondent. «Vi ser jo også at mange eldre nå er i stadig bedre fysisk form og trolig vil være dyktige letemannskaper hos oss» svarer en annen respondent, og bekrefter det mange opplever, at det skjuler seg mye kompetanse og store ressurser i seniorsamfunnet.

Foto: Hedvig Kolbohlen

7. Har organisasjonen en plan for å rekruttere flere seniorer som frivillige fremover? // N=100

Dette spørsmålet går litt videre enn foregående. Her spør vi ikke bare om å engasjere flere seniorer som medlemmer, men om å rekruttere flere seniorer som kan mobiliseres til frivillig innsats og til tillitsverv i organisasjonen.

52 % (52) svarer at de ikke har noen slik plan, mens 48 % (48) svarer ja. At tett på halvparten av respondentene har planer for å rekruttere flere seniorer til innsats i foreningen er et tydelig tegn på at de ikke bare har tatt inn over seg den sterke veksten i antall eldre, men også veksten i oppegående og energiske seniorer.

Dette er eksempelvis også i tråd med Oslo kommunes seniorpolitikk og deres prosjekt «Dugnad for deltakelse – Eldreinnsats i frivilligheten» der organisasjonene og kommunen samarbeider for at enda flere av Oslos 73 000 pensjonister skal være med i frivilligheten. «Eldregenerasjonen har aldri vært større, friskere, bedre utdannet eller hatt mer å rutte med enn i dag», heter det i prosjektbeskrivelsen.⁴

8. Hvis ja, hvilke tiltak skal dere iverksette eller fortsette med? // N=48

De 48 respondentene som planlegger tiltak, nevner 65 ulike aktiviteter. Slik spørsmålet er stilt, får vi med både eksisterende og nye tiltak. Svarene fordeler seg slik, etter samme strukturering som i de foregående spørsmål, og rangert etter høyest/lavest antall type aktivitetstilbud.

1. Sosiale aktiviteter og tilbud (16)
2. Andre tilbud (12)
3. Kurs og annen opplæring (8)
4. Musikk og annen kultur (5)
5. Turer og reiser (2)
6. Økonomiske tilbud (0)

Mange frivillige organisasjoner sliter med rekruttering av både medlemmer, tillitsvalgte og aktive frivillige. Det går også fram av svarene på dette spørsmålet. Flere svarer at de ønsker flere frivillige i alle aldersgrupper, ikke bare eldre.

Sosiale aktiviteter (1) scorer høyest blant tiltakene som nevnes, og her er det bl.a. snakk om å arrangere spesielle rekrutteringstreff og andre sammenkomster, hyggetreff og andre tiltak for inkludering som skaper trygghet. En svarer kort «Sammenkomster for denne gruppen», en annen lager «Hyggetreff for eldre», og «Vårbasar» og «Julemesse».

⁴ www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/prosjekter

Foto: Eivind Haugstad Kleiven

Andre tilbud (2) inneholder bl.a. bruk av sosiale medier, Facebook, Frivillig.no og Frivillighet Norge sine hjemmesider. Ifølge Seniornett⁵ er det flere hundre tusen seniorer som ikke er på nett eller er fortrolige med bruk av internett og sosiale medier. Frivillige organisasjoner – som Seniornett og andre – gjør en stor innsats for å bøte på dette. Aktiv bruk av internett og sosiale medier for rekruttering er en måte å øke seniorers digitale kompetanse på, og dermed også trygghet til å være med i sosiale aktiviteter som organisasjonene byr på og har bruk for. Noen lager «Vervekampanjer» og en annen svarer at vi «Ønsker å øke aktiviteten blant de frivillige slik at ansatte får mer tid til sine oppgaver».

Forholdet mellom medlemmer, tillitsvalgte og ansatte kan være et interessant spenningsfelt i mange frivillige organisasjoner.

Under Kurs og annen (3) opplæring nevnes åtte tilbud. Skolering betraktes altså også som en måte å rekruttere frivillige på, ikke bare som et tilbud for de som allerede er med. Mange medlemmer ser på skolering som et godt grunnlag for økt engasjement, f.eks. som tillitsvalgte. Da er tilbud om organisasjonskurs, styrearbeid og møteledelse gode og relevante tiltak. En respondent svarer: «Foredragsholdere, kurs i engelsk og tysk, inkluderende kurs. En annen respondent skriver «Idesamlinger, informasjons- og kunnskapsspredning. Alt som opplæringsmetoder for å få seniorer med på laget».

Musikk og annen kultur (4) scorer lavt i dette svaret. Men noen av tilbudene er spennende: «Sarpsborg Jazzklubb, New Orleans Workshop og Asker Jazzklubb arrangerer også jazzfestivaler i Hellas og Kroatia i samarbeid med reiseselskapet Apollo. Her vil jeg tro hovedmålgruppen er over 62. Fulle fly, masse artister og masse folk reiser ned en uke for å samles rundt musikken i varmere strøk. ...» Her er det musikk og reiser i forening. New Orleans- og «glå' jazz»-fans finns det mange av i aldersgruppen over 60, så her treffer man målgruppen.

⁵ Seniornett er en frivillig organisasjon med lokale foreninger over hele landet og nesten 10 000 medlemmer. Se www.seniornett.no

9. Hvis nei, hva er årsaken til at dere ikke planlegger å rekruttere flere seniorer som frivillige? // N=52

Vel halvparten av respondentene svarte at de ikke har spesielle planer for å rekruttere flere seniorer. En respondent forklarer det slik: «... Vi har stort sett mange nok frivillige seniorer» svarer en respondent, og er representativ for ganske mange, som sier at det ikke er så vanskelig å rekruttere seniorer til frivillig arbeid og at de har «så de klarer seg». Det er en større utfordring å rekruttere yngre til innsats. «Det er ofte mennesker med lang yrkeskarriere bak seg som nå engasjerer seg i frivillig arbeid i lokalsamfunnet» svarer en annen. «De (seniorene) er allerede godt representert» svarer ytterligere en respondent. Og en annen: «Svært mange av våre frivillige er seniorer, vi har en plan om å rekruttere yngre». Ett tredje svareksempel er «De kommer til oss av seg selv regelmessig så vi har stort sett alltid mange nok frivillige seniorer. De hører om oss fra sine venner som er frivillige medlemmer her, eller fra vårt nettverk, eller har sett vår annonse på frivillig.no.» svarer nok en respondent.

Svarene kan ikke tolkes dit hen at organisasjonene ikke vil ha nye medlemmer. Respondenten som sier at vi «Ikke (har) fokus på alder; alle kan bli medlem» er nok representativ i så måte.

Når det gjelder frivillige kulturorganisasjoner samsvarer noen av svarene i denne undersøkelsen med funn gjort av Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. I forskningsrapporten «Frivillighet i offentlige og offentlig finansierte kulturinstitusjoner» fra 2018 av Dag Wollebæk ble institusjonene bedt om å beskrive hvilke aldersgrupper og kjønn de fleste frivillige tilhørte⁶:

«Når det gjelder alderssammensetningen av de frivillige er det en klar overvekt av personer over 40 år. Bare 16 prosent av institusjonene oppgir at de fleste frivillige er under 25 år. Her skiller kulturinstitusjonene seg fra frivillig sektor, der de frivillige er jevnt spredt ut over ulike aldersgrupper (...). At frivillighet innen kulturinstitusjonene er dominert av eldre, samsvarer med britiske studier som viser at hovedtyngden er over 55 år, og at svært få unge er involvert i aktiviteten. 70 prosent av de frivillige i Garbergs (2012) undersøkelse av museumsfrivillige svarte at de ville være frivillige fordi de ønsker seg en aktiv pensjonisttilværelse. Etter hvert som de eldre blir flere og har bedre helse og høyere utdanning, kan potensialet for å rekruttere frivillige i denne gruppen øke. Her er det imidlertid store forskjeller mellom typer institusjoner. Den største kategorien, bibliotekene, aktiverer primært frivillige over 40 år. Musikk institusjoner og scenekunst aktiverer færre eldre og flere yngre. ... I Garbergs studie var så mange som 92 prosent av de frivillige over 60 år, mens bare 8 prosent var under 60.»⁷

Foto: Hedvig Kolboholen

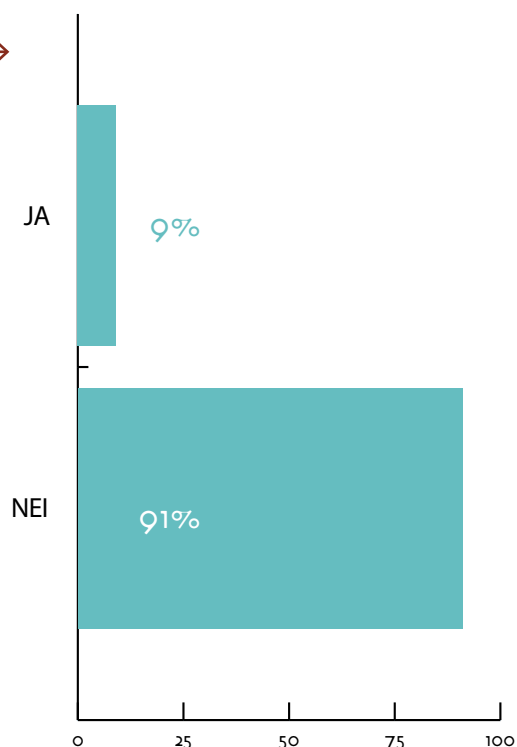
I Garbergs undersøkelse er det seniorene selv som er respondenter. Det er interessant at svarene likevel samsvarer godt med våre funn.

⁶ Dette gjelder frivillighet knyttet til offentlige institusjoner (kommunal frivillighet) og ikke frivillighet innen frivillig sektor som sådan, slik som spel, festivaler o.l.

⁷ Dag Wollebæk Frivillighet i offentlige og offentlig finansierte kulturinstitusjoner Rapport Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor Bergen/ Oslo 2018

10. Er det noe i din organisasjon som hindrer seniorer å utføre frivillig innsats? // N=101

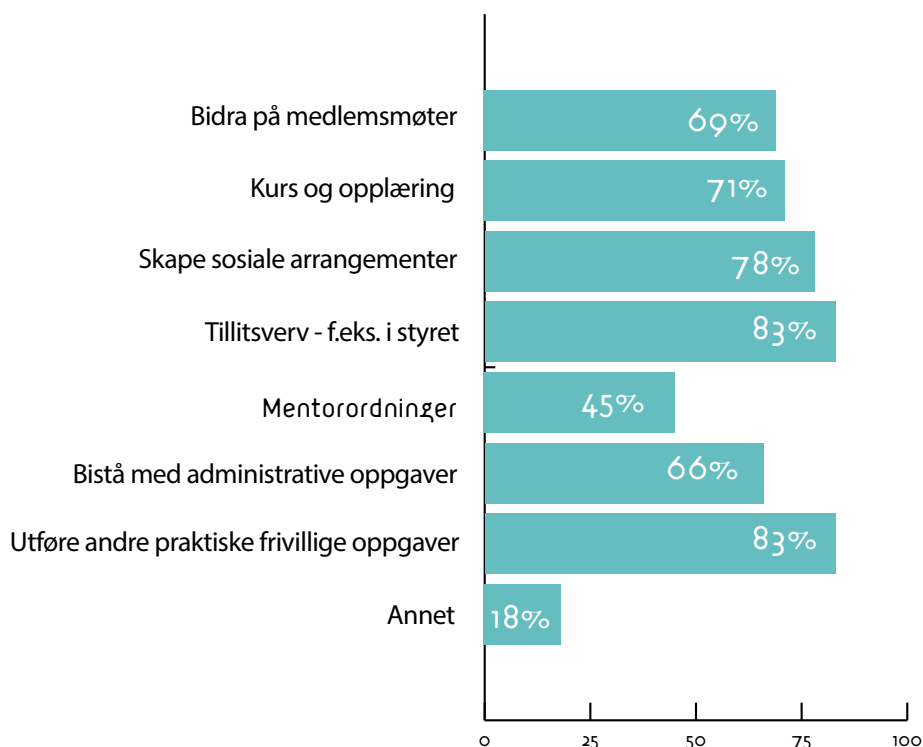
Her svarer kun 9 prosent ja, og et stort flertall på 91 prosent nei. Et annet resultat ville ha overrasket, i og med at frivillige organisasjoner i Norge i prinsippet er åpne og demokratiske og alle som slutter seg til og kan identifisere seg med organisasjonens formål kan bli medlem. Nå kan det jo likevel være praktiske grunner til at enkelte medlemmer og medlemsgrupper ikke kan utføre frivillig arbeid. Se spm. 11.

11. Hvis ja, hva kan dette være? // N=9

En respondent svarte at «Vår aktivitet er på nattestid og innebærer gangførhet og et minimum av fysisk form». En annen påpeker at de ikke har universelt utformede lokaler. Andre svarer at de har medlemmer med dårlig helse og har «nok med seg selv». De «klarer ikke å være frivillige». Eller: «Administrering av frivillige krever mye tid og går ut over våre kjerneoppgaver». Mangel på universell utforming – bl.a. når det gjelder lokaler – er altså en viktig årsak til at seniorer ikke fullt ut er i stand til å utføre frivillig innsats for sin organisasjon eller for samfunnet generelt. Dette er et viktig poeng, etter som nedsatt funksjonsevne er overrepresentert i den eldre del av befolkningen.

12. Hvordan kan seniorer være en frivillig ressurs i din organisasjon? Mulig å velge flere. // N=107

Her svarer 80 respondenter (83 %) at seniorer er viktige som styremedlemmer og i andre tillitsverv. Ellers framheves sterkt at eldre medlemmer er viktige for å utføre andre praktiske frivillige oppgaver – oppgaver som alltid er viktige for å holde foreninger og lag i gang. Hele 80 respondenter (83 %) oppgir dette. Det er interessant å registrere at det å ta på seg tillitsverv og det å være med på praktiske oppgaver anses som like viktige. Begge deler er jo bærebjelker i foreningslivet, og det er interessant å registrere at man også mener seniorer er sentrale bidragsyttere til slike oppgaver.

Her kan det være relevant å trekke frem Regjeringens kvalitetsreform for eldre; «Leve hele livet». Her vises det bl.a. til frivillighetens innsats, der det heter: «Det samlede verdibidraget til samfunnet fra pensjonister gjennom formelt og uformelt frivillig arbeid er i en undersøkelse anslått til vel 45 000 årsverk, eller litt over 25 mrd. kroner for 2016. Undersøkelsen konkluderer med at potensialet for ytterligere bidrag fra pensjonister er stort, og at det totale bidraget nesten kan dobles mot 2030. Det forutsetter imidlertid mer målrettet rekruttering, organisering og tilrettelegging gjennom ulike organisasjonsformer i offentlig og privat regi.»⁸

Dette må vi kunne lese som at det offentlige må ta grep for å legge bedre til rette for seniorers deltakelse i frivillig arbeid i framtiden. I forskningsprosjektet *Frivillig innsats og motivasjon i Norge og Skandinavia* trekkes betydningen av at det offentlige er gode som tilretteleggere frem som betydningsfullt for å stimulere til økt frivillig engasjement.⁹ Lokalt kan dette handle om at kommunene må utvikle en frivillighetspolitikk i dialog med de frivillige organisasjonene for å stimulere til økt dialog og samhandling. per 2019 har kun 15 % av kommunen en slik politikk.

I denne undersøkelsen svarer respondentene at seniorer også er viktige for å skape og gjennomføre sosiale tiltak som arrangement o.l. i foreningene. Hele 75 (78 %) framhever dette, mens å bidra til kurs og annen opplæring scorer 71 % (68 svar). Nesten halvparten – 43 svar (45 %) – nevner at eldre er viktige bidragsyttere i mentorordninger. Her kan senioren bidra med sine erfaringer og kunnskaper som mentorer for nye medlemmer.

Uten at vi har direkte dekning for dette i vårt materiale, vet vi at spesielt i organisasjoner for funksjonshemmede og kronisk syke er seniorer også viktige som likepersoner.¹⁰ Dette framheves også som et resultat i undersøkelsen fra 2011 om «Volunteering by older people in the EU»: «For å nå fram til eldre mennesker som ennå ikke er involvert, kan en likeperson - «gatekeeper» - være til hjelp. En «gatekeeper» er – i denne sammenheng - en person som vanligvis allerede er aktiv og engasjert, og som dermed kan bidra til å bygge bro mellom allerede involverte og mulig nye frivillige ...»¹¹

8 Meld. St. 15 (2017–2018) Leve hele livet — En kvalitetsreform for eldre

9 Strømsnes Kristin, Henriksen Lars Skov Svedberg, Lars - Civic Engagement in Scandinavia. Volunteering, Informal Help and Giving in Denmark, Norway and Sweden. Springer forlag 2019.

10 Ordningen med likepersoner – tidligere «Likemannsordningen» - er et system som baserer seg på at erfarne medlemmer hjelper nye medlemmer med å mestre og leve med sin funksjonshemming. Les mer om likepersonsordningen bl.a. her: <http://nifs-stamming.customer.enonic.io/likepersonsordningen>

11 Se fotnote 1.

13. Dersom du skulle gi et råd til andre frivillige organisasjoner om å rekruttere og engasjere nye medlemmer og frivillige blant seniorer, hva ville ditt beste råd være? // N=107

Dette «samlespørsmålet» ser ut til å ha truffet godt, og svarerne inneholder 78 tips og råd, enkelte ganske fylldige, andre knappe. En gjenganger er at «eldre er en ressurs», at eldre sitter på erfaringer og kunnskaper som kommer godt med i nær sagt enhver frivillig sammenheng. Vi har sortert ut rådene fra respondentene i følgende grove kategorier:

A.) Seniorer som ressurser

«Gi seniorene oppgaver som er meningsfylte for aldersgruppen ...» svarer flere, og mange sier at det er viktig «å se» seniorene der de er, fordi «Å delta i frivillig arbeid gir mening», det utløser energi og mer motivasjon, særlig når seniorene får bruke den faglige kompetansen de har. Et annet godt råd er at man er «tydelig på at man trenger folk med livserfaring, spesielt i møte med krevende oppgaver.» Det synes med andre ord klart at svarerne ser på eldre som svært viktige ressurser i sine organisasjoner. Det er viktig å ta vare på de som har vært lenge med i foreningen. De kan dele erfaringer og historier som er viktige og «de ønsker ofte å fortsette å bidra når de får opplevelsen av at deres ressurser er ønsket på laget.» Og: «Vær tydelig på at man trenger den faglige kompetansen mange av disse har.» Fordi: «Dette er en ressurssterk gruppe. De har mer tid enn 40-50 åringer og liker å ha noe meningsfylt å bedrive etter endt yrkeskarriere.» «Ta vare på seniorene, de er en fantastisk ressurs», oppsummerer en respondent.

B.) Seniorer er stabile og erfarne

Seniorene er stabile medlemmer man kan ha tillit til og stole på. Dette er gjennomgående i svarene, selv om en respondent svarer at «Pensjonister er av en eller annen grunn svært travle, og noen ønsker ikke å forplikte seg.»

En annen mener at «Det er viktig å ta vare på de som har vært lenge med i foreningen. De kan dele erfaringer og historier som er viktige og «de ønsker ofte å fortsette å bidra når de får opplevelsen av at deres ressurser er ønsket på laget.»

Oslo Røde Kors har gjennomført en undersøkelse som viser at seniorer står lengre i sine frivillig-verv enn unge. Jo eldre du er når du starter som frivillig, desto lenger blir du i organisasjonen. Personer som var mellom 18 – 25 år da de startet som frivillig, hadde en faktisk fartstid på 595 dager i gjennomsnitt. Frivillige som startet da de var 65 år eller eldre, var aktiv i over 1365 dager (3,7 år). Dette er tall fra 2016/2017. Tallene stammer fra en analyse av 13 aktiviteter i Røde Kors, og er basert på innholdet i Røde Kors' database for frivillige (DiBa.)¹²

Dette underbygger de funnene vi beskriver under punkt b. foran.

C.) Kunnskap om tilrettelegging for seniorer

«For å engasjere seniorer er det viktig å være inkluderende» svarer flere, men – sier en – «det gjelder for så vidt alle medlemsgrupper, uavhengig av alder.»

Andre respondenter anbefaler organisasjonene å foreta kartlegginger og behovsanalyser blant seniorene og ut fra det legge opp til aktiviteter som treffer målgruppen «hjemme». En respondent mener at man må sette søkelys på det sosiale man kan tilby i organisasjonen, for «det er det vi mener er det viktigste vi kan tilby ...» En annen respondent vil ikke anbefale aktiviteter «så tidlig om morgenen», mens flere legger vekt på «å sørge for en hyggelig og vennlig kultur». Det kan, som en annen nevner, også være viktig å «Tilrettelegge for hørselshemmede på møter».¹³

Igen: «Kartlegg hva seniorene selv mener de kan bidra med. Organisasjonen kan sitte på en uoppdaget «skatt» med ressurser!»

D.) Tilby fordeler og fleksibilitet

En anbefaling er å «Gi små fordeler, som f.eks. gratis kaffe når man er «på jobb» En annen: «Og en gang i året har vi som tradisjon å invitere alle frivillige til fest. Da er det varm mat, vin og underholdning ...». Det er viktig å respektere at mange ikke vil «binde seg» f.eks. til en frivilligdag i uken. Seniorer ønsker fleksibilitet, det er en av «gavene» de får ved å bli pensjonister. En annen har erfart at vi må «Gi dem mye frihet til når de kan komme og hva de kan gjøre».

¹² Moe Stein Viggo «Historisk fartstid blant frivillige i Oslo Røde Kors», Oslo Røde Kors, Rapport 2017.

¹³ Hørselshemmedes Landsforbund i Norge er verdens største frivillige organisasjon for hørselshemmede med sine 66 000 medlemmer. Det skyldes ikke at vi har spesielt mange hørselshemmede i Norge, men at vi er veldig langt framme når det gjelder frivillig organisering på så å si ethvert område.

KOMMENTAR FRA SIDELINJEN

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor peker i en rapport fra 2017 på at «Høyere krav til formelle søknader og rapportering for å få offentlige tilskudd kan bidra til at organisasjonene prioriterer å rekruttere frivillige med erfaring fra økonomi, administrasjon og ledelse. ...» Foran har vi pekt på at mange seniorer ønskes velkommen til organisasjonene nettopp fordi de har erfaringer og kunnskaper – som sikkert også kan benyttes til søknader og rapportering, etter som flere tilskuddsordninger er prosjektbaserte. Det har vært en trend over flere år å etablere prosjektbaserte tilskuddsordninger, noe som mange organisasjoner har opplevd som en utfordring. Det kan dermed være en fordel at seniormedlemmer kan bruke sin kompetanse til å bidra til gode prosjektsøknader.

Det kan virke som et paradoks, men for mange frivillige organisasjoner er det framtidsrettet å satse på seniorer – som medlemmer, som tillitsvalgte, som frivillige, eller ressurser på annen måte. Det gir stabilitet og forutsigbarhet, og man kan ha flere å spille på som man kan stole på og ha tillit til.

Kurs og opplæring framheves som viktig, og er en integrert del av svært mange frivillige organisasjoners virksomhet. Mange seniorer er skolerte allerede når de kommer til foreningen, og behøver kanskje ikke belaste kursbudsjettet. De går rett inn i oppgavene. På den annen side framheves også den livslange læringens betydning. Hjernetrim er like viktig som fysisk trim.

Å fungere best mulig i dagens samfunn – enten du er i en forening eller ikke – krever et nivå av digital kompetanse som mange seniorer ikke behersker. Her møter vi et særdeles viktig område for læring og veiledning. Over 300 000 seniorer mangler i dag de viktigste og nødvendigste digitale ferdigheter – for å betjene sine bankkørender og dermed også betale medlemskontingent. Deichman Hovedbibliotek i Oslo har gjennomført fokusgruppemøter og intervjuer med seniorer om deres digitale hverdag. De fleste som kjenner behovet på kroppen – så å si – ønsker ikke kurs der en yngre lærer underviser en gruppe, men de ønsker en til en eller to til to veiledninger. Noen framhever at en digitalt kompetent senior sammen med en skoleelev – som har fått digital kompetanse inn med morsmelken – kan være et godt veiledningspar¹⁴. Andre framhever at kurs (gruppelæring) er det beste:

<https://www.ks.no/kommunespeilet/forskning-og-innovasjon/--det-er-ikke-sa-vanskelig-som-det-ser-ut/>

Foto: Hedvig Kolbohlen

¹⁴ Deichman fikk for 2018 og 2019 midler fra Nasjonalbiblioteket for å se på seniorers digitale kompetanse og foreta vurderinger av bibliotekets rolle i den sammenheng. Prosjektet er en del av kampanjen Digital Festival, som holdes i regi av bibliotekene og Seniornett. Fokusgruppemøter og intervjuer ble gjennomført høsten 2018 og vinteren 2019.

FORKLARINGER PÅ DELTAKELSE I FRIVILLIG ARBEID

I en rapport fra 2018 spør *Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor*¹⁵ «Hva forklarer frivillig deltakelse?» Noen av funnene herfra interessante for denne rapporten:

Senteret skriver bl.a. at «... I tillegg til kjønnsforskjeller har tidligere studier blant annet vist at andelen som arbeider frivillig, er størst blant dem som er midt i livet, at høyt utdannede deltar mer enn dem med lav utdanning, og at det å ha barn øker sannsynligheten for å arbeide frivillig (Folkestad et al. 2015). ... 73 prosent av dem mellom 35 og 49 år oppgir å ha utført frivillig arbeid i løpet av det siste året. Dette er nesten 20 prosentpoeng høyere enn blant dem som er i pensjonsalderen (67–79 år). En viktig forklaring på hvorfor nivået er høyest blant dem som er midt i livet, er at mange i denne aldersgruppen utfører arbeid i forbindelse med barnas aktiviteter. Blant dem som er mellom 60 og 66 år, er det en tydelig kjønnsforskjell, der 60 prosent av mennene og 50 prosent av kvinnene deltar i frivillig arbeid. Blant de aller eldste og de aller yngste er nivået på frivillig arbeid helt likt for kvinner som for menn. ... Innenfor idretten svarte 41 prosent av dem mellom 35 og 49 år at de har deltatt i frivillig arbeid, mens andelen bare var 11 prosent blant dem som er 67 år eller eldre. ... Innenfor velferd og samfunnsrettede organisasjoner er det tendens til en omvendt kurve, der de yngste og de eldste deltar mest (men forskjellene er små). Innenfor religion og livssyn er det en tendens til at de aller eldste deltar mest.»

I deres undersøkelse er det enkeltpersoner som er respondenter, mens i denne undersøkelsen er det organisasjonene som er spurt. To ulike perspektiver, men med sammenfall i bl.a. konklusjoner om seniorers deltakelse. Deres undersøkelse er et godt supplement, også fordi de har undersøkt forskjeller i frivillig aktivitet mellom kjønnene. Det har ikke vært tema i vår undersøkelse.

Foto: Hedvig Kolbøhlen

¹⁵ Fladmoe Audun, Sivesind Karl Henrik, Arnesen Daniel «Oppdaterte tall om frivillig innsats i Norge 1998–2017». Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2018:2

VEDLEGG

A.) FØLGEBREV TIL SPØRRESKJEMAET

«Preparation for Active Ageing» – ProAge – er et EU Erasmus + prosjekt koordinert av den ungarske kommunen Alsomocsolad. Partnerne i prosjektet kommer fra Ungarn (2), Slovenia (1) og Norge (1)¹⁶. Det overordnede målet med ProAge er å se på ulike aktiviteter og løsninger som kan sikre en aktiv og kvalitativ alderdom for seniorer 62 +.

Som et ledd i det norske bidraget ønsker vi å kartlegge seniorers deltakelse i frivillige organisasjoner i Norge. På vegne av dette prosjektet håper vi at medlemsorganisasjoner i Frivillighet Norge vil svare på en kort spørreundersøkelse. Har dere spørsmål til prosjektet eller undersøkelsen kan dere ta kontakt med: sturlabjerkaker@gmail.com

Funn fra denne undersøkelsen vil også kunne presenteres i ressursgrupper for Leve hele livet reformen, Eldrerådet, Oslo kommunes Dugnad for deltakelse – eldres innsats i frivilligheten.

I denne undersøkelsen om seniorers engasjement i frivillige organisasjoner definerer vi seniorer som 62 år og eldre.

Hilsen Frivillighet Norge og Preparation for Active Ageing» – ProAge

¹⁶ Norsk partner er Bjerkaker LearningLab (BLL), et enkeltpersonsforetak driftet av Sturla Bjerkaker (jobbet tidligere for Voksenopplæringsforbundet) med partnere.

B.) SPØRRESKJEMAET

Følgende spørreskjema ble sendt ut til Frivillighet Norges medlemsorganisasjoner:

Del 1 handler om medlemmer og del 2 handler om frivillig innsats.

1. Er seniorer en viktig målgruppe for din organisasjon? Ja/Nei
2. Hvor stor andel av organisasjonens medlemmer anslår du at er over 62 år?
3. Har din organisasjon spesielle tilbud og aktiviteter til medlemmer over 62 år?
4. Hvis ja, hvilke av disse vil du si at fungerer godt?
5. Planlegger din organisasjon særlige tiltak for å engasjere flere medlemmer over 62 år i organisasjonens aktiviteter? Ja/Nei
6. Hvis ja, kan du gi eksempler på slike tiltak?
7. Har organisasjonen en plan om å rekruttere flere seniorer som frivillige fremover?
8. Hvis ja, hvilke tiltak skal dere iverksette eller fortsette med?
9. Hvis nei, hva er årsaken til at dere ikke planlegger å rekruttere flere seniorer som frivillige?
10. Er det noe i din organisasjon som hindrer seniorer i å utføre frivillig innsats?
11. Hvis ja, hva kan dette være?
12. Hvordan kan seniorer være en frivillig ressurs i din organisasjon? Mulig å velge flere?
 - a. Bidra på medlemsmøter
 - b. Kurs og opplæring
 - c. Skape sosiale arrangement
 - d. Tillitsverv – F.eks. i styret
 - e. Mentorordninger
 - f. Bistå med administrative oppgaver
 - g. Utføre andre praktiske frivillige oppgaver
 - h. Annet, beskriv
13. Dersom du skulle gi et råd til andre frivillige organisasjoner om å rekruttere og engasjere medlemmer og frivillige blant seniorer, hva ville ditt beste råd være?

SAMTALER PÅ SENIORSENTER OM FRIVILLIG ENGASJEMENT

Tekst og foto: Sturla Bjerkaker

Som et supplement til spørreundersøkelsen har ProAge foretatt dybdeintervju med en gruppe seniorer på Majorstuen Seniorarena i Oslo (våren 2019). Intervjuobjektene våre aksepterer at vi gjengir fornavn og alder. De er Lillemor (88), Anne Marie (87), Eva (91), Ingerid (90), Torild (79) og Marthe (87).

Hensikten var å intervju dem om deres frivillige engasjement og aktiviteter gjennom livet. Det viste seg i den vel timelange samtalen at det spriker en hel del mellom informantene når det gjelder hva de har vært engasjert i. I løpet av samtalen, som blir mer og mer levende og går på kryss og tvers, dukker det opp stadig mer fra hukommelsen. Et par av damene har hatt slag eller sykdom som har gjort at det er store hull i hukommelsen.

LILLEMOR:

Hun har jobbet et langt liv i offshorenæringen og snakker tysk, fransk, engelsk og norsk. Hun jobbet til hun var 74 år gammel. Hun lærte språk i gymnaset og på jobben. Hun ville egentlig studere filosofi, men hennes far sa stopp. Ved dødsleiet sa han at «Jeg har gjort mye urett mot deg, Lillemor ...»

- Jeg har ikke vært med på noe, sier hun, men etter hvert kommer det fram at hun har vært med i syklubb og en litteraturgruppe ved senteret som dessverre ble lagt ned. De fleste hadde vært med i denne gruppen. Og i den ukentlige Trimmen er hun også med.

ANNE MARIE:

Kommer fra Tønsberg og var i mange år aktiv i idrett – særlig turn og håndball. Hun har også vært med i Diakonhjemmets Venner og er med i Senior Norge. – Jeg meldte meg inn for å få sangboken deres, så meldte vi oss ut igjen. Vi sang og synger mye sammen, både i selskaper og ellers.

Hun kjenner også godt til Norsk Pensjonistforbund, en konkurrent til Senior Norge, men med felles sak.

Anne Marie er ikke medlem av Statskirken, men aktiv i Det Luthersk Evangeliske Kirkesamfunn (DENK). Hun har arbeidet ved Ullern Menighet og også sunget i koret Ullstrupene. Hun har bodd i England en periode i sitt liv.

EVA:

-Jeg var aktiv i speideren i tenårene, pikespeiderne. Ellers laget vi våre egne klubber når vi hadde behov for det, både syklubber og andre. Vi var ikke knyttet til bestemte organisasjoner.

Jeg har vært med i samme syklubb i 50 – 60 år. (Alle har vært med i syklubb). Ellers har jeg vært med i Bridgeklubb og i Trimmen på senteret (Alle er med der.)

Lederen for den ukentlige Trimmen er 95 år og den sprekeste av oss alle!

Eva har hatt epilepsi og hukommelsessvikt på grunn av det, men passer på formen ellers. Hun ble med i Seniordans på senteret da hun ble pensjonist, men måtte slutte med det på grunn av helsa. Seniordans var veldig moro og god trim. Vi syntes ellers det var litt uvant «å danse med en dame», men vi var jo flinke til å føre ...

Eva har en lang yrkeskarriere i Oslo Sparebank. – Så sang jeg i Nordstrand Skolekor og i Storebrands bedriftskor.

Alle er noe engasjert i dataspørsmål og dermed digital kompetanse og ser både de negative og positive sidene ved IKT.

INGERID:

Hun har også sunget, men ikke i kor. Ingerid er utdannet skreddermester og har jobbet i motehus i Paris. Hun ble foreldreløst 16 år gammel, vokste opp hos onkel og tante, og har flyttet mye gjennom livet. Hun bodde en tid på Katarina hjemmet, som hører til Dominikanerordenen. Hun har sine politiske sympatier, men har ikke vært medlem i noe politisk parti. Det er det ingen i gruppen som har. – Jeg har vært medlem i Sanitetsforening og Husmorlag, kirke- og menighetsarbeid. Og i litteraturgruppen var hun også med. Nå er hun ikke så aktiv lenger, men holder seg godt orientert.

MARTHE:

Hun utdannet seg til bibliotekar og har hatt ledende funksjoner innenfor sen sektoren. Hun ble bl.a. leder for kommunens bibliotekstyre der hun bodde (Melhus) og var bibliotekar ved SINTEF. Hun har også vært med i Sanitets forening, litteraturgruppe og diskusjonsgrupper. – Jeg var aktivt med i arbeid for barn, og deltok bl.a. i arbeidet med å lære barn å pusse tenner med fluor. Det er en stund siden ... Hun fødte fire barn, og har stor familie, åtte barnebarn. Hun har ellers deltatt på mange kurs, mest i Friundervisningen (Folkeuniversitetet) og også undervist der.

Hun deltar om mulig på møter i Seniorakademiet på Klingenberg Kino, der det er fullsatt sal hver gang.

TORILD:

Hun er heller ikke medlem av Statskirken, men fant seg heller ikke til rette i Human Etisk Forbund (HEF). Hun forteller en historie om en slektning som ville ha human-etisk begravelse, men likevel ville ha en kristen salme i seremonien. Dette godtok ikke HEF, og det så hun på som lite tolerant. Salmene er jo en del av vår kulturskatt, mener hun.

Hun utdannet seg til jurist i voksen alder og jobbet i stat og NHO, og hun har undervist bl.a. på SMS-kurs. Ør det tok hun artium på Katta og gikk på husmorskole.

FELLES FOR ALLE ELLER DE ALLER FLESTE:

- De deltar i ukentlig trim på senteret
- Alle har sangglede, og synger, med eller uten kor
- De er med i litteraturgrupper
- De er ikke medlem av politisk parti, men er normalt samfunnsengasjert og stemmer ved valg
- De har deltatt og deltar fortsatt på kurs og/eller seniorakademi, mest gjennom Friundervisningen (Folkeuniversitetet)
- De har vært med lenge i syklubb, sanitetsforening og/eller husmorlag
- De har vært med i kirke- og/eller menighetsarbeid

Sturla Bjerkaker, 13.04.2019

Foto: Hedvig Kolboholen

**FRIVILLIGHET
NORGE**

frivillighetnorge.no
Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo
21 56 76 50 | twitter: @frivillighet